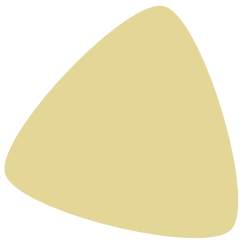

El Bon Pastor

Revista per a preveres

Núm. **60**
Desembre de 2014

Equip promotor: Agustí Borrell, Norbert Miracle,
Xavier Morlans, Joan Planellas, Armand Puig.

Correcció lingüística: Joaquim Claver.

Disseny original: Albert Fortuny.

Dipòsit Legal T- 1085 - 2014
revistaelbonpastor@gmail.com
www.elbonpastor.cat

Si voleu col·laborar econòmicament en el sosteniment i difusió de
la revista podeu fer els vostres donatius a
La Caixa **2100-0272-33-0101212882**.
Moltes gràcies

Pòrtic	4
ARMAND PUIG I TÀRRECH	
Presentes com el llevat	7
Ego, diners, cavall de Troia? LLUÍS SERRA LLANSANA	
Anunciar la Paraula	9
Defensa aferrissada de la identitat apostòlica en l'apòstol Pau AGUSTÍ BORRELL VIADER	
Deixebles de l'Evangelí	11
El llegat del Beat Pau VI i el papa Francesc JOAN PLANELLAS BARNOSELL	
Reclinats sobre el pit del Senyor	15
Respirar en l'horitzó de la fraternitat NORBERT MIRACLE FIGUEROLA	
Rentar els peus	17
L'esperança (2). Jubany i Bergoglio: criteris de pastoralitat en diàleg DANIEL PALAU	
Un bisbe ens parla	19
Carta dels bisbes de Catalunya en l'Any de la Vida Consagrada	
Hem vist, hem llegit	23
Nadal. Pinzellades poètiques JOAN CARRERES I PÉRA	

Entre el 24 i el 27 de novembre s'ha celebrat la segona fase del Congrés Internacional de Pastors de les Grans Ciutats en sessions tancades a l'Aula Magna del Seminari Conciliar de Barcelona. Presidits pel Cardenal de Barcelona, dotze altres cardenals, sis arquebisbes i dos bisbes auxiliars, fins a un total de vint-i-un, han debatut les conclusions de la primera fase del Congrés, celebrada el propassat mes de maig. Els assistien quatre experts. Després, el dia 27 de novembre, festa del beat Ramon Llull, a la Sala del Consistori dels Palaus Apostòlics, a Roma, el Papa Francesc va rebre tots els participants i els va adreçar un discurs sobre els reptes que presenta la pastoral urbana avui. Anteriorment, el Cardenal Lluís Martínez Sistach li havia presentat els treballs de les dues fases del Congrés i, concretament, els resultats de les reunions dels pastors a Barcelona.

Trobar-se amb el Papa és sempre expressió concreta i emotiva de la catolicitat de l'Església. Com va subratllar el Cardenal M. Sistach en les seves paraules, és un trobament que es fa «*cum Petro et sub Petro*». La paraula del Sant Pare, en virtut de la successió episcopal, conté, en expressió de *Dei Verbum* 8, «el carisma segur de la veritat», i per això demana l'adhesió cordial i efectiva. D'altra banda, en aquesta ocasió, hi havia una vinculació especial entre el bisbe de Roma i els pastors vinguts dels quatre continents (9 d'Europa, 6 d'Amèrica, 3 d'Àfrica i 3 d'Àsia), ja que havia estat el mateix Papa el qui havia sostingut la celebració del Congrés en conversa privada amb el Cardenal Martínez Sistach ran del conclave de 2013. Les raons són òbvies: durant quinze anys (1998-2013) el Papa havia estat arquebisbe de la diòcesi de Buenos Aires (tres milions de persones) i metropolità del Gran Buenos Aires (deu milions de persones més, distribuïdes en onze diòcesis sufragànies). El Cardenal Bergoglio, en moltes intervencions, reflexions i activitats pastorals, havia mostrat la seva preocupació activa per la pastoral de les Grans Ciutats, especialment del Gran Buenos Aires. Francesc és el primer Papa totalment urbà de la història moderna.

Ja fa anys que sociòlegs i urbanistes concorden en la denominació de Catalunya-ciutat a l'hora de parlar del territori català. Es considera que una Gran Ciutat és una unitat demogràfica de més de cinc milions de persones, i aquest és el cas de la conurbació de Barcelona, ciutat que atrau, per raons de feina, d'estudis, de lleure i de comerç, una gran quantitat de persones que resideixen fora del seu terme municipal. El flux de persones entre les tres diòcesis que formen la Gran Barcelona, és constant d'un gran volum, com manifesta el sistema de comunicacions, pensat per al conjunt de l'anomenada Àrea Metropolitana, i les xarxes professionals i empresarials.

Fora d'aquesta Àrea, la zona d'influència de Barcelona s'estén fins a ciutats i pobles que es troben al Camp de Tarragona, el Penedès, l'Anoia, el Bages, el Gironès i l'Empordà. Les línies ferroviàries amb l'AVE han contribuït a «urbanitzar» una extensa àrea, una part important de població de la qual es comporta com els habitants de l'Àrea Metropolitana. Pel que fa a l'anella restant (diòcesis de Tortosa, Lleida, Urgell i Solsona, i una part de Tarragona, Vic i Girona), són rurals quant a l'orografia i l'hàbitat, però les formes de vida urbanes, sobretot entre els joves, s'imposen fins i tot en nuclis netament rurals. De fet, la Catalunya-ciutat inclou zones rurals, habitades per població d'orígens rurals o bé persones neorurals, els quals pensen i actuen de forma urbana. Barcelona és, amb la seva àrea, una gran ciutat, i la resta del país tendeix, cada vegada més, a configurar-se com a Catalunya-ciutat o, fins i tot, com una part del Gran Barcelona.

Davant d'aquesta situació social, econòmica i cultural del país, cal reprendre amb interès especial els quatre desafiaments que el Papa va proposar el dia 27 en el seu important discurs romà als participants en el Congrés de les Grans Ciutats (vegeu-lo en www.vatican.va).

El primer és el canvi que cal fer en la nostra mentalitat pastoral: el pas d'una Església que era l'únic referent i productor de cultura, a una Església que ha deixat enrere la cristiandat i ja no és la realitat social més escoltada. Semblaria que el camí de l'adaptació al món i del relativisme que no el destorba ni el posa en crisi, és el camí més fàcil. En aquest relativisme queden inclosos els qui, d'entre les files cristianes, amaguen la figura de Jesús i la veritat sobre la persona humana, que es troben en l'Evangelí. El silenci, volgut o atemorit, davant el missatge de Jesús, o bé la inhibició davant un projecte de comunicació audaç de l'Evangelí, porta a la pèrdua d'un mateix i esgarria el poble de Déu. La identitat cristiana, no es pot negociar, diu el Papa.

El segon desafiament és el diàleg sense pors amb la multiculturalitat o interculturalitat. Europa ja no és uniforme, ni ho són Catalunya o Espanya. Dialogar vol dir conviure tot arribant al cor de l'altre i allí sembrar-hi l'Evangelí. Això és impossible sense una actitud contemplativa, sense una mirada d'afecte i de misericòrdia sobre la Gran Ciutat, sense la descoberta que Déu viu a la ciutat, en els seus carrers i places, en el seus centres i perifèries. La ciutat és el lloc de la set de Déu i de la recerca del sentit. Barcelona no és Babilònia, sinó Jerusalem. Per això Gaudí entenia que la basílica de la Sagrada Família, símbol de la ciutat, era la nova Jerusalem que baixa del cel, i construïa un gran santuari urbà. Dins la ciutat hi ha les ciutats invisibles, les cultures urbanes, és a dir, «grups humans que s'identifiquen amb els seus símbols, llenguatges, ritus i formes i els fan servir per a explicar la vida». Cal fer-los acostar i promoure el diàleg entre ells.

La religiositat del poble és el tercer desafiament. Cada any entren a la Sagrada Família més de tres milions de persones, i a Montserrat passen dels dos milions. Cert que molts són turistes, però també hi ha molta població autòctona. L'un i l'altre són santuaris, és a dir, pols espirituals d'atracció, en els quals hi entren catòlics però també molts que no són cristians. Amb aquests cal iniciar un diàleg evangelitzador a l'estil del de Jesús amb la samaritana,

que combini l'empatia i la intel·ligència per tal de trobar el substrat religiós de cada persona humana, o bé el pas de Déu en ella. És el cas dels pobres que tenen «un sentit últim que reben d'una experiència senzilla i profunda de fe en Déu», i es converteixen així en mestres. O bé és el cas dels immigrants, que tenen una fe sincera, a voltes barrejada de pensament màgic, que ha de ser llegida amb afecte i sovint evangelitzada.

El darrer desafiament són els pobres urbans. La Gran Ciutat té les seves nafres i ferides. Una d'elles, entre les més fondes, són els exclosos i refusats, els descartats, els pertanyents a les velles i noves pobreses. Hi ha situacions de pobresa que deixen les persones a la vora del camí. No podem passar de forma inconscient pel costat dels pobres que habiten en els carrers de la ciutat. No podem ignorar el seu crit ni «entrar en el joc de sistemes injustos, mesquins i interessats que malden per convertir-los en invisibles». En la Gran Ciutat els pobres han de ser defensats d'una manera particular davant les mancances estructurals en l'economia, les mancances morals i les mancances espirituals.

En resum, diu el Papa, les actituds pastorals a la Gran Ciutat són dues: sortir per tal de suscitar la fe, com Jesús va fer amb Zaqueu, i ser una Església samaritana, que atrau pel seu testimoni i s'arrela en les perifèries existencials de la megàpolis. Aquesta és l'Església que «comparteix l'Evangeli i el pa amb els pobres de les nostres ciutats.» En una paraula, l'Església que surt a les perifèries i hi comunica l'Evangeli de la pau i de la reconciliació. El discurs del Papa constitueix tot un programa pastoral d'actituds i de fe. Val la pena que ens guïi, i que nosaltres el seguim.

Bon Nadal a tots!

ARMAND PUIG I TÀRRECH

*Prevere, (Barcelona—Tarragona)
Degà de la Facultat de Teologia de Catalunya*

Ego, diners, cavall de Troia?

Per què una persona o una institució inverteix gran quantitat de diners per comprar un club de futbol, ostentar-ne la presidència o anunciar-se a les samarretes? Per què Qatar ha aconseguit organitzar el Campionat Mundial de Futbol per al 2022 o, tres anys abans, el Campionat Mundial d'Atletisme, d'acord amb la IAAF, després de rebre una quantitat substanciosa de diners? Per què Qatar s'estampa a les samarretes blaugranes del club que té el millor jugador de la història en el seu equip actual? Per què el qatari Nasser Al-Khelaifi ostenta la presidència del París Saint-Germain Football Club en mans de Qatar Investment Authority, l'únic accionista? Per què el Bernabéu modificarà el nom del seu camp per introduir-hi la publicitat d'un inversor islàmic? Per què el multimilionari nord-americà Glazer va adquirir per una quantitat desorbitada el Manchester United? Per què el rus Román Abramóvich va comprar el Chelsea Football Club? Preguntes similars s'acumulen davant del fet de voler comprendre què passa.

Es poden trobar tres respostes, que serveixen per iniciar un debat. Primera, l'ego dels seus protagonistes. L'esport és potser el màxim aparador internacional que existeix. Convertir-se'n en propietari o president és un somni per a moltes persones, encara que està a l'abast de ben pocs, que no serveixen l'esport, sinó que l'utilitzen per als seus desitjos megalòmans o per alimentar la seva vanitat. Els seus noms tenen més rellevància que molts presidents de govern. Segona, els diners. L'esport catapultava presidents de club a la fama i els permet fer grans negocis. La llotja del Bernabéu és famosa per haver-se convertit en la millor oficina de contractació estatal. La fama proporciona contactes importants per acabar firmant contractes fabulosos. Qui es resisteix a agafar el telèfon quan qui truca és el president d'un club rellevant? En molts casos, aquests dos motius són suficients per explicar els fets. La tercera resposta resulta més complexa, però no menys inquietant. Al contrari, si se'n demostra la veracitat, faria posar els pèls de punta. Per què alguns països islàmics s'aboquen, sense mirar en despeses, en l'àmbit de l'esport europeu o, fins i tot, mundial? Pot ser el primer cas per inocular-se en l'entramat de la Unió Europea? Les seves inversions ingents (compra de clubs, publicitat a les samarretes, nom dels estadis, organització d'esdeveniments esportius de màxima projecció mundial...), què busquen? Anunciar-se? Per a què? Necessiten diners? Tenen pous petrolífers que brollen sense parar. No els cal. Però sí que hi ha dues conseqüències. Primera, introdueixen els seus noms en la retina i a poc a poc capten la simpatia dels consumidors europeus. Segona, saben que Europa no és

insubornable. Té un preu de venda i ells reconeixen que el poden pagar. I si tot això fos un muntatge, un nou cavall de Troia, del qual en el moment oportú surtin elements que destrueixin la mateixa cultura que l'acull?

LLUÍS SERRA LLANSANA

Germà marista

Secretari General de la Unió de Religiosos de Catalunya

Defensa aferrissada de la identitat apostòlica en l'apòstol Pau

La forta consciència que Pau té d'haver rebut una crida personal de Déu a anunciar l'evangeli fa que reivindiqui amb energia la seva condició d'apòstol. L'atribució del títol a Pau, com és sabut, era posada en qüestió entre els primers cristians. El fet que no hagués conegut personalment Jesús de Natzaret durant la seva vida terrenal, unit a la seva actitud inicialment hostil contra els creients de la primeria, comportava que aquests se'l miressin amb recel i que no acceptessin que ell es comparés als primers i indiscutibles apòstols de Crist. Potser es pot interpretar com un indicatiu d'aquesta reticència el fet que Lluç fa servir amb comptagotes el títol d'apòstol per referir-se a Pau (cf. Ac 14,1.4), mentre que l'aplica sovint als Dotze.

Pau, per la seva banda, usa de forma habitual el títol d'apòstol. De forma significativa, sol presentar-se amb aquest terme en la salutació inicial de les cartes. Més eloqüents són els llocs on es defensa decididament contra els qui li negaven la condició d'apòstol. Així ho fa, per exemple, quan escriu als corintis i els adverteix que no facin cas dels qui no el reconeixen com a apòstol: «¿No sóc lliure? ¿No sóc apòstol? ¿No he vist Jesús, nostre Senyor? ¿No sou vosaltres la meua obra, feta en el Senyor?» (1Co 9,1). El fet interessant aquí és que relaciona la seva consciència de ser apòstol amb la visió del Senyor, que sens dubte es refereix al seu encontre inicial amb Crist. Tot seguit hi afegeix un altre argument, adreçat directament als seus interlocutors, els cristians de Corint: «Si per a d'altres no sóc apòstol, per a vosaltres certament que ho sóc; vosaltres sou, en el Senyor, el segell que autentifica el meu apostolat» (1Co 9,2). L'existència mateixa de la comunitat, que ha estat possible gràcies a la predicació de Pau, és un testimoni de l'eficàcia de la seva activitat missionera i, per tant, de la seva condició de veritable apòstol de Crist¹. L'argument té algun paral·lelisme amb la polèmica tan freqüent en la història d'Israel sobre els vertaders i els falsos profetes: un dels criteris principals per distingir-los era si les paraules que pronunciaven en nom del Senyor es complien o no (cf. Dt 18,22; Jr 28,7-9). En la Segona carta als Corintis insistirà en aquesta qüestió. Allí adverteix els corintis contra els qui anomena «superapòstols» (2Co 11,5; 12,11) i «falsos apòstols» (2Co 11,13), i assegura: «jo, que no sóc res, no sóc inferior en res a aquests superapòstols» (2Co 12,11).

¹Cf. Jérôme Murphy-O'Connor, *La prédication selon Saint Paul* (Cahiers de la Revue Biblique 4), Paris: J. Gabalda et Cie. 1966, p. 57.

Òbviament, Pau sap que no ha estat el primer apòstol, i reconeix l'existència i la primacia dels Dotze². Al mateix temps, però, no deixa de situar-se en la mateixa línia d'ells com a apòstol del Crist. A la Carta als Gàlates, immediatament després del relat de la seva vocació, es refereix als qui «eren apòstols abans que jo» (Ga 1,17). En la Primera carta als Corintis, quan recorda les diverses aparicions de Crist ressuscitat, diu que «es va aparèixer a Jaume i, més tard, a tots els apòstols» (1Co 15,7), abans de citar l'aparició de Crist ressuscitat a ell mateix. Tot seguit afirma: «jo sóc el més petit de tots els apòstols» (1Co 15,8), amb la qual cosa s'atribueix novament el títol, amb el mateix dret que els qui ho eren abans que ell. La continuació del text, que semblaria contradir aquesta afirmació, de fet n'és una nova confirmació: «i ni tan sols mereixo que em diguin apòstol, ja que vaig perseguir l'Església de Déu» (1Co 15,9); immediatament després dóna la clau de la seva aparent contradicció: «per gràcia de Déu sóc el que sóc» (1Co 15,10); efectivament, Pau sap que no és apòstol per mèrits propis, sinó únicament per la voluntat misericordiosa de Déu.

AGUSTÍ BORRELL VIADER

Provincial dels Carmelites Descalços de Catalunya i Balears

² Sembla que Pau no limita el terme apòstol als Dotze; probablement l'aplica també a Jaume (1Co 15,7) i a d'altres; cf. Charles Dorsey, «Paul's Use of Ἀπόστολος», *Restoration Quarterly* (1985) 193-200, pp. 193-195.

El llegat del beat Pau VI i el Papa Francesc

En la memòria agraïda pel ministeri pastoral del beat Pau VI, beatificat el propassat mes d'octubre, presentem tot seguit alguns trets que manifesten l'especial sintonia del Papa que portà a bon terme el Concili Vaticà II amb l'actual bisbe de Roma, el nostre Papa Francesc. Vegem-ho tot seguit:

Un preàmbul: El pontificat de Pau VI representa l'inici de la fi de l'eurocentrisme eclesial, que culmina amb el Papa Francesc. El Papa Francesc ens ha vingut de la perifèria del món, esdevenint, a més, el primer papa no europeu de la història de l'Església. Es dibuixa amb claredat un mapa eclesial en el qual Europa constitueix l'excepció dins una situació de catolicisme emergent a l'Àfrica i a l'Àsia, mentre que Amèrica para el cop davant el fenomen complex del neoprotestantisme. Esdevenen significatives les estadístiques que, amb motiu de la Jornada Missionera, ens proporciona cada any l'Agència Fides, indicant-nos un augment progressiu de catòlics en el món, principalment no europeus. En aquest sentit és interessant veure com el nombre de sacerdots catòlics augmenten any rere any (de 1200 a 1500), mentre disminueixen a Europa en la mateixa proporció. Aquesta fi de l'eurocentrisme eclesial, començà ja amb Pau VI. Fins als anys de 1960 l'Església catòlica havia estat gairebé identificada amb la vella Europa. Encara en el Concili Vaticà II hi hagué una majoria de bisbes europeus, tot i que s'havien començat a sentir les veus preclares de bisbes llatinoamericans i africans, sobretot pel que fa a l'anguniós problema de la pobresa i de la fam. Pau VI és atent a aquest nou signe del temps i esdevé el primer papa de la història que visita els cinc continents. S'obriren noves vies per al papat, que foren continuades i fins i tot superades pels seus successors, sobretot si ens atenem als viatges apostòlics de sant Joan Pau II. A més, malgrat els intents dels seus predecessors Pius XII i Joan XXIII, Pau VI posà molt més èmfasi en el diàleg amb totes les nacions del món per mitjà de l'establiment de relacions diplomàtiques. El nombre d'ambaixades estrangeres acreditades en el Vaticà es duplicà durant el seu pontificat. Això fou un reflex del pes específic que anaven prenent les Esglésies no europees, al mateix temps també d'una nova entesa entre l'Església i els Estats, que havia sigut formulada pels seus predecessors i decretada pel Concili Vaticà II.

D'altra banda, podem assenyalar quatre punts doctrinals especialment coincidents entre el beat Pau VI i el nostre Papa Francesc:

1.- La dolça i confortadora alegria d'evangelitzar. El Papa Francesc sent devoció per Pau VI i admira especialment les seves exhortacions de l'any 1975: *Gaudete in Domino* i *Evangelii nuntiandi*. Són precisament els seus dos últims grans documents destinats a tota l'Església i, per tant, d'alguna manera esdevenen el testament espiritual de Montini. El títol

de la primera exhortació del Papa Francesc, *Evangelii gaudium*, reuneix dues paraules d'ambdós documents. Pau VI, en els últims anys de la seva vida, va fer una reflexió sobre l'espiritualitat pastoral que, malgrat els sofriments i la creu, culminava en el fervor i el goig. És un tema que trobem en les Cartes de sant Pau. No en va el nom elegit de Montini per al seu pontificat fou el de Pau, l'apòstol abrandat de les gents. «L'alegria de l'Evangelí omple el cor i la vida sencera dels qui es troben amb Jesús», afirma Francesc a l'inici de la *Evangelii gaudium*. I més endavant parla de «la dolça i confortant alegria d'evangelitzar» (EG 9-13), expressió que treu de la *Evangelii nuntiandi* de Pau VI (núm. 80), i que ja havia fet posar en la conclusió del document d' Aparecida de l'any 2007 (A 552). Afirmava Pau VI:

«Conservem la dolça i confortant joia d'evangelitzar, fins i tot quan cal sembrar amb llàgrimes als ulls. Fem-ho —com Joan Baptista, com Pere i Pau, com els altres apòstols, com una multitud d'admirables evangelitzadors al llarg de la història de l'Església— amb un impuls interior que ningú ni res no sigui capaç d'extingir. Que sigui aquesta l'alegria més gran de les nostres vides lliurades. I que el món del nostre temps, que cerca a vegades amb angoixa, a vegades amb esperança, pugui rebre la bona nova, no d'evangelitzadors tristos i desanimats, impacients o angoixats, sinó de ministres de l'Evangelí, la vida dels quals irradia el fervor dels qui han rebut en ells la joia del Crist i que accepten de jugar-se la vida perquè el regne sigui anunciat i l'Església implantada al cor del món.» (EN 80).

2.- El diàleg amb el món i dins la mateixa Església. Una de les paraules clau de l'Exhortació del papa Francesc és la paraula «diàleg», que hi surt un total de 51 vegades. Ens recorda la primera encíclica de Pau VI, *Ecclesiam suam*, que ha passat a la història com la gran encíclica del diàleg eclesial. «L'Església ha d'entrar en diàleg amb el món en què li toca viure. L'Església esdevé paraula, missatge, diàleg», afirma Pau VI (ES 64). Pel Papa Francesc, com per Pau VI, l'anunci fonamental que cal comunicar és «el diàleg de la Revelació»; és a dir, en paraules de Francesc, «l'amor personal de Déu que es va fer home, es va lliurar per nosaltres i viu oferint la seva salvació i la seva amistat. És l'anunci que es comparteix amb una actitud humil i testimonial de qui sempre sap aprendre, amb la consciència que aquest missatge és tan ric i tan profund que sempre ens supera.» (EG 128). L'Església és la «misteriosa extensió de la Trinitat en el temps», afirmava ja admirablement Henri de Lubac, ja que «no només ens prepara a la vida unitiva, sinó que ens fa partícips d'ella». Precisament, partint de la premissa que el cristianisme és el diàleg entre Déu i l'home manifestat en la Revelació, per a Pau VI les característiques supremes d'aquest col·loqui salvador han de reproduir-se en el diàleg entre l'Església i la humanitat: Si «el diàleg de la salvació va ser obert espontàniament per la iniciativa divina», «va sorgir de la caritat», «no es va ajustar als mèrits d'aquells als qui anava dirigit», «no va obligar físicament a ningú a acceptar-lo» «i es féu possible a tothom»... (ES 70-76), aleshores aquestes característiques s'han de viure i reproduir en el diàleg eclesial amb el món, i dins la mateixa Església.

3.- «Samaritaneïtat»: Una Església samaritana, servidora i pobra. El Papa Francesc vol una Església «samaritana», servidora, pobra. És el que explicitava Pau VI quan en el seu viatge a l'ONU es preguntava què hi feia allà, quin era el seu missatge, què podia aportar l'Església en el conjunt de les nacions. I responia: l'Església és «experta en humanitat». Per aquesta experiència —continuava el Papa— avui porto «el sufragi dels nostres últims predecessors [...], convençuts com estem que aquesta Organització representa el camí obligat de la civilització moderna i de la pau mundial». Poc més tard, en la clausura del Concili dirà que «l'antiga història del samarità ha estat el model de l'espiritualitat del Concili» (n. 8). De fet, l'any anterior, en l'encíclica *Ecclesiam suam*, el mateix Pau VI havia demanat consell a tot el poble cristià com s'havia de desenvolupar aquest model de servei, i apel·lava al «*sensus fidei*» del poble cristià, «com a veu autoritzada que interpreta els millors impulsos amb què batega l'Esperit de Crist en la santa Església», per tal que expliciti «com avui, tant pastors com fidels, han d'educar el llenguatge i la conducta segons la pobresa». Ell mateix va fer gestos explícits, renunciant a la tiara pontifícia i ensenyant, a més, que «l'Església ha de ser pobra. I no sols això: l'Església ha de semblar pobra» (Audiència general, 24-VI-1970). El paradigma del bon samarità, que Pau VI va proposar com a icona d'allò que l'Església havia de ser, es formulà a l'Assemblea de Puebla (1979) amb l'expressió samaritaneïtat, un llenguatge d'abast universal, que recupera el Papa Francesc en el seu Magisteri, ell que també vol «una Església pobra i per als pobres» (EG 198).

4.- El testimoniatge de vida esdevenint artesans d'unitat. Per a Francesc, com per Pau VI, en tota acció evangelitzadora cal l'anunci i el testimoni. Es podria trobar un cert paral·lelisme entre el capítol segon de la *Evangelii gaudium*, dedicat a les temptacions dels agents pastorals, i el capítol setè de la *Evangelii nuntiandi*, quan Pau VI es pregunta com ha de ser l'esperit de l'evangelització. Aquests són els sis aspectes assenyalats per Pau VI: s'ha d'exercir sota l'impuls de l'Esperit, amb autenticitat del testimoniatge, esdevenint artesans d'unitat, servidors de la veritat, animats per l'amor, i amb el fervor dels sants. Per això, Pau VI pot afirmar: «L'home d'avui escolta més de grat els testimonis que els mestres o, si escolta els mestres, és perquè són testimonis» (EN 41). I pel que fa a la construcció d'unitat, escriu:

«La força de l'evangelització quedarà molt debilitada si els qui anuncien l'Evangeli estan dividits entre ells per tota mena de ruptures. ¿No rau aquí un dels grans mals de l'evangelització avui? En efecte, si l'Església que proclamem apareix esquinçada per quere lles doctrinals, polaritzacions ideològiques o condemncions recíproques [...]; com pretendrem que aquells a qui es dirigeix la nostra predicació no es mostrin pertorbats, desorientats, si no escandalitzats?» (EN 77).

Amb un llenguatge diferent i, potser més planer, és el mateix que indica el Papa Francesc quan escriu:

«La mundanitat espiritual porta alguns cristians a estar en guerra amb altres cristians que s'interposen en la seva recerca de poder, prestigi, plaer o seguretat econòmica. A més, al-

guns deixen de viure una pertinença cordial a l'Església per alimentar un esperit de controvèrsia [...] Tots tenim simpaties i antipaties, i potser ara mateix estem enutjats amb algú. Almenys diguem al Senyor: «Senyor, jo estic enutjat amb aquest, amb aquella. Jo et demano per ell i per ella. Pregar per aquell amb qui estem irritats és un bell pas en l'amor, i és un acte evangelitzador. Fem-ho avui! No ens deixem robar l'ideal de l'amor fratern.» (EG 98.101).

Pau VI manifestava un amor apassionat per Crist i l'Església. Com Sant Agustí, estava corprès per aquell passatge evangèlic en què Jesús pregunta a Pere si «l'estima», i després li afegeix: «pastura» (Jn 21,15-19). El bisbe d'Hipona el comenta fins a nou vegades en els seus escrits. Pau VI expressa en diverses ocasions el mateix capteniment. Presentem, com a cloenda, el comentari que trobem en les anotacions del recés espiritual de l'agost de 1963, tot just elegit papa:

«L'Església; jo només observaré una sola relació, la que Crist m'ensenya: "Ell estimà l'Església". Amb tot, jo haig d'observar que és ell mateix qui l'estima en mi: "Sobre aquesta pedra, jo edificaré la meua Església"; és ell qui actua, és ell qui realitza la seva "economia", el seu pla, posant Pere en el seu centre [...]. I què ha de fer Pere? Comprendre, comprendre tant com pugui el ministeri de caritat que construeix en ell, damunt d'ell, a través d'ell [...]. Comprendre i deixar-se portar, fins i tot arrossegar pel mateix moviment de donació i d'amor [...]. "M'estimes? Pastura". L'amor total, profund, incomparable, que ha d'intervenir entre l'apòstol i el Crist, es transfereix al ramat de Crist. "Si m'estimes, pastura"».

JOAN PLANELLAS I BARNOSELL

*Prevere del Bisbat de Girona
Vicedegà de la Facultat de Teologia de Catalunya*

Respirar en l'horitzó de la fraternitat

Del 8 al 10 de novembre els seminaristes francesos han celebrat una trobada al Santuari de la Mare de Déu de Lourdes. El Papa Francesc els ha fet arribar una carta que va ser llegida pel cardenal Beniamino Stella, prefecte de la Congregació per al Clergat.

Tal com fa sovint, el papa proposa tres paraules sobre les quals els futurs preveres i els qui ja ho som farem bé de reflexionar: Fraternitat, pregària i missió.

M'agradaria comentar la primera de les paraules: fraternitat. Sobre això el papa subratlla que «El llibre dels Fets ens diu que els deixebles tenien un sol cor», i convida als seminaristes a «acceptar aquest aprenentatge de fraternitat, posant-hi tot el vostre ardor; creixereu en la caritat i construireu la unitat prenent les iniciatives que l'Esperit Sant us inspirarà».

I és que la fraternitat sacramental del presbiteri, que té el seu fonament en la vivència de la primera fraternitat apostòlica, té una triple base teològica:

En primer lloc, la vocació al ministeri. Hem estat cridats pel Senyor Jesús amb la mateixa intensitat. «Veni amb mi i us faré pescadors d'homes» (Mt 4, 19).

En segon lloc, l'ordenació presbiteral produeix un canvi ontològic en nosaltres i per tant no som germans per qüestions afectives, ni per estratègia, ni per a vèncer la soledat de la vida celibatària... sinó perquè amb l'ordenació ens inserim en un *ordo*, un col·legi, que ens configura a Crist sacerdot i ens convida a viure com a ministres de comunió. El prevere és un home de comunió: amb Jesucrist, amb l'Esperit Sant, amb l'Església, amb tot el ministeri ordenat. No som peces aïllades, o com diu el papa Francesc als seminaristes: «el ministeri sacerdotal no pot ser en cap cas individual, i molt menys individualista».

Finalment, la comuna missió apostòlica. El Senyor ens encomana allò mateix que va encomanar als deixebles «Aneu, doncs, a tots els pobles i feu-los deixebles meus, batejant-los en el nom del Pare i del Fill i de l'Esperit Sant i ensenyant-los a guardar tot allò que us he manat» (Mt 28, 19-20). Gràcies a aquesta comunió de fraternitat els preveres participem en la missió per a la qual hem estat configurats a Crist. Acomplim una missió però sempre des de la comunió i des de la fraternitat.

El papa Francesc diu als seminaristes que, ja des del temps de seminari, han d'acceptar aquest aprenentatge fraternal i que després podran «descobrir els mitjans més apropiats per a viure en veritat la fraternitat sacerdotal quan rebreu l'ordenació».

Els preveres tenim alguns moments crucials per a viure la fraternitat sacramental. Hi ha dos moments litúrgics molt significatius: l'ordenació d'un prevere, en la qual tots els preve-

res concelebrants imposen les mans en el ritus d'ordenació, que tot i no ser necessari per a la validesa, sí que indica la unió de tots els preveres; i la concelebració eucarística, especialment quan és presidida pel bisbe, que és el qui ha d'animar i mantenir la fraternitat del seu presbiteri, ja que el prevere és el més proper i necessari col·laborador del bisbe, i per això si algú ha de preocupar-se de la fraternitat entre els preveres és el propi bisbe.

Altres moments i espais significatius per a enfortir la fraternitat poden ser:

- Les reunions per zones pastorals que possibiliten la trobada continuada dels preveres per recolzar-se mútuament en la formació, la cooperació pastoral, les vivències espirituals, la recreació...
- Els encontres d'espiritualitat sacerdotal (conferències, exercicis, recés...), «ocasió per a un creixement espiritual i pastoral; per a una pregària més prolongada i tranquil·la, per a un retorn a les arrels de la identitat sacerdotal; per trobar noves motivacions per a la fidelitat i l'acció pastoral» (*Pastores dabo vobis* 80).
- Els equips sacerdotals d'estudi i de reflexió comuna (per motius d'estudi, de convivència, de treball pastoral...).
- Les associacions sacerdotals que poden ser excel·lents ajuts per a l'espiritualitat sacerdotal i que han de vetllar sempre per no trencar amb la unitat del presbiteri, ni fer oblidar al prevere que el més essencial és la pertinença al presbiteri diocesà. «Totes les formes de fraternitat sacerdotal aprovades per l'Església són útils no sols per a la vida espiritual, sinó també per a la vida apostòlica i pastoral» (*Pastores dabo vobis* 81).
- Els grups de «sana» i veritable amistat.

La fraternitat presbiteral no és un afegitó a la nostra vida ministerial. Com deia el Papa Francesc fa pocs dies als bisbes italians reunits a Assís: «Només el que manté els ulls fixos en el que és veritablement important pot renovar el seu sí al do rebut ... només el que es deixa conformar al Bon Pastor troba unitat, pau i força en l'obediència del servei; només el que respira en l'horitzó de la fraternitat sacerdotal surt de la falsedat d'una consciència que pretén ser epicentre de tot i única mesura dels propis sentiments i accions».

NORBERT MIRACLE FIGUEROLA

Prevere de l'Arquebisbat de Tarragona

Rector del Seminari Major Interdiocesà de Catalunya

L'esperança (2). Jubany i Bergoglio: criteris de pastoralitat en diàleg

La segona de les cartes pastorals que Jubany adreça a la seva diòcesi torna a tractar la temàtica de l'esperança¹, situant-la altra vegada al temps de l'advent. El desenvolupament, en aquesta ocasió dens, de la seva exhortació consta de tres grans eixos: Jesucrist, la necessitat de la fe per a apropar-se veritablement a la seva identitat i les conseqüències que s'originen en la vida del cristià un cop aquesta ha estat descoberta. Jubany remet la seva reflexió al discurs d'inauguració de la segona sessió conciliar (29-IX-1963), quan Pau VI afirmà la centralitat de Crist per a la vida de l'Església.

L'escrit pastoral del bisbe català s'inicia amb una qüestió que demana una resposta personal, com personal és, i ha de ser, l'encontre a partir del qual un esdevingui cristià (EG, 3). Cal allunyar-se, doncs, de respostes superficials i intel·lectualistes, i acostar-se a la fe per tal personalitzar la nostra adhesió a Crist. Només una fe que mantingui en el seu centre «el Déu que va manifestar el seu amor immens en Crist mort i ressuscitat» (EG, 11) serà capaç d'identificar amb encert la identitat de Jesucrist, i renovar la joia de la fe. Una renovació que ens durà vers l'esperança, ja que gràcies a ella confessarem Jesucrist com el Fill de Déu, és a dir, esperança de la humanitat. La fe, doncs, creix, es desenvolupa i madura gràcies a l'autenticitat de les nostres respostes a preguntes directes com les que formula Jubany, qui és Crist per a mi? La fe, però, no és només quelcom raonat i estàtic, sinó una realitat existencial i dinàmica, que genera la pràctica de la caritat. La visibilització de la fe, de l'amor, no exclourà aquells moments d'«alguna obscuritat» (EG, 42), però aquests no trauran valor ni interesa a l'adhesió de la fe en el Crist, com tampoc no ens allunyan de la vida ni dels pobres, ans el contrari ens hi aproparan (EG, 48).

Les connotacions històriques i culturals del moment en què escriu Jubany el porten a parlar d'una fe que s'expressa amb molts elements de diversitat. Més enllà de constatar que la fe per essència és sempre la mateixa, aquesta canvia segons les diverses situacions històriques i personals de cadascú. Amb tot, Jubany anhela una fe ferma i profunda, interioritzada i personal, madura i compromesa. Una fe més interioritzada i de compromís personal que permeti d'acceptar plenament Jesucrist com a Déu i home veritable, una fe que sigui inculurada, ja que una cultura amarada per la fe, més enllà dels propis límits, «té molts més recursos» (EG, 68) per a provocar una veritable interiorització, que generi una mirada ben pasqual vers Jesucrist i vers el món.

¹ BOAB, año CXIII, 15-XII-1973, nº12, 709-718, carta pastoral del 26 de noviembre de 1973, «La nostra fe en Crist, avui». Les citacions del text de Jubany seran en lletra cursiva, les de l'*Evangelii Gaudium* s'indicanaran oportunament entre parèntesis.

La mirada de fe s'adreça pròpiament al misteri de Crist, que és misteri de transcendència i d'encarnació, i provoca en nosaltres la dolça reacció de descobrir-nos convidats a esdevenir instruments d'una veritable «revolució de la tendresa» (EG, 88). De fet la dinàmica de l'encarnació està cridada a repetir-se en el poble de Déu, que s'apropa a cada cultura i a cada poble de la terra, per generar aquella noble «espiritualitat encarnada dels senzills» (EG, 124). És ben cert, també, que escampant el do de la tendresa no serem alliberats de la necessària formació que eviti els dualismes i les exageracions del sagrat i el profà, l'horitzontal i el vertical, l'immanent i el transcendent. Els creients són convidats a no deixar-se portar per l'ambient, sinó a parlar amb la pròpia vida d'allò que consideren definitiu, el Crist. La fe, doncs, és acceptació de tot l'humà i alhora transcendència de l'humà. La negació de l'element transcendent ha provocat, malauradament, grans desafiaments culturals (EG, 64), als quals caldrà donar resposta a partir del "conèixer" bíblic, el qual es tradueix en un conèixer "obrante", en una reflexió-acció, que ens conduirà vers una autèntica coherència en tota la nostra vida religiosa personal.

Conclou Jubany afirmant que la nostra esperança s'adreça vers Ell, vers Crist, i és que Ell és «la font profunda de la nostra esperança» (EG, 275). L'esperança és l'actitud ferma d'estar disposat a acollir el futur com un do, el qual només pot ser rebut si treballem per la justícia i per un món millor i més humà. Així, l'esperança no és evasió de la realitat, sinó camí de compromís i alliberament. La implicació dels cristians en la construcció del Regne de Déu ens exigirà el discerniment (EG, 181), de manera que les nostres accions anticipin l'arribada i la presència del Crist. Aquest tarannà compromès queda focalitzat en els pobres, no només com un destí de la nostra acció de caritat, ja que ens cal recordar que «és necessari que tots ens deixem evangelitzar per ells» (EG, 198), sinó com a recerca de l'estil esperançat propi dels cristians, predisposats a tenir una «atenció amant» (EG, 199) vers els qui ens envolten.

L'advent, doncs, ens ofereix la possibilitat de situar el misteri de Jesucrist com a objecte de la nostra fe. Ell és la nostra pau i amb el seu adveniment se'ns fa evident i proper el do de l'esperança certa, que res ni ningú no pot distorsionar o malmetre. La conseqüència i el compromís és evident: «No ens deixem robar l'esperança!» (EG, 86).

DANIEL PALAU

*Prevere de l Bisbat de Sant Feliu de Llobregat
Professor de la Facultat de Teologia de Catalunya*

Carta dels bisbes de Catalunya en l'Any de la Vida Consagrada

L’Advent de 2014, convocats pel Sant Pare Francesc, iniciem la celebració a tota l’Església universal de l’**Any de la Vida consagrada** i els Bisbes de Catalunya volem acompanyar el Poble de Déu, les parròquies, comunitats religioses, moviments i institucions de les nostres Esglésies diocesanes, perquè aquest temps de reflexió i de gràcia sigui un pas endavant en la conversió i la renovació espiritual i apostòlica, tan fonamentals per a la nova evangelització.

Acció de gràcies

Quan contemplem en una visió de conjunt la quantitat i diversitat de comunitats religioses presents a les nostres Esglésies diocesanes, tantes Congregacions que a Catalunya tenen els seus orígens, i el pas dels sants que tan fortament han marcat la nostra terra, el primer sentiment que aflora en nosaltres és d’acció de gràcies a Déu. Monestirs, cases d’espiritualitat i d’exercicis, escoles, hospitals, residències d’ancians, suport i col·laboració a moltes parròquies i moviments, presència activa en barris i pobles, atenció a persones marginades i excloses, institucions universitàries i culturals, col·laboració pastoral a les presons, suport actiu a les Càritas diocesanes, els missioners i missioneres al tercer i quart món... representa tot plegat un gran do de l’Esperit, que evangelitza, transforma i humanitza la nostra societat.

Aquesta acció de gràcies a Déu la fem extensiva a tots els consagrats, religiosos i religioses, monjos i monges, contemplatius, verges i laics consagrats, membres de societats de vida apostòlica i d’instituts seculars, ermitans i ermitanes, verges consagrades, i a tots els qui, imitant Crist i servint-lo, enriqueixen l’Església amb la seva vida lliurada per amor a Déu i als germans, i que preguen, treballen i cerquen camins d’evangelització en el nostre món.

Avui dia constatem també, amb joia i agraïment, la notable col·laboració de molts laics, homes i dones, que fins i tot ocupen llocs de responsabilitat en institucions religioses o col·laboren de moltes maneres amb les comunitats i obres apostòliques dels consagrats. Els carismes de les fundacions al servei de la vida consagrada s’estenen i amplien a molts infants, joves, homes i dones que els acullen i els donen nova fecunditat. També valorem la bona entesa i afecte amb els bisbes, preveres i diaques, de forma que el cos apostòlic de l’Església, es mostra cordialment unit pels lligams de comunió que mostren la unitat en la varietat de carismes que l’Esperit Sant reparteix generosament.

La vida religiosa i l’evangelització

Aquestes constatacions positives són també estimulants per a anar superant algunes limitacions, provocades en gran part per la disminució de les vocacions. El Papa Francesc con-

vida la comunitat cristiana a renovar-se per tal d'emprendre «l'evangelització» que ja varen potenciar els seus antecessors. En una època com la nostra, marcada per un fort sentit de secularització i de relativisme, d'individualisme i fragmentació, l'Església es reconeix portadora d'un missatge de vida i de salvació, que és una vertadera esperança per a la humanitat. Ens cal anar depassant tota mena de mundanitat, divisions, cansaments i crítiques negatives que poden frenar els ànims i l'esperança. I ens urgeix trobar les propostes pastorals més adients per al moment actual, per tal d'anunciar l'Evangelí de forma creïble i autèntica, servint la pau, la justícia, la fraternitat, l'espiritualitat i el respecte als homes i dones d'altres religions i cultures.

La vida consagrada està cridada a aportar aquesta visió universal i global, ja que està establerta a molts països de cultures ben diverses. L'aportació d'universalitat que fan present els consagrats i les consagrades és fonamental en el procés actual d'evangelització.

Per afrontar la missió evangelitzadora avui, els consagrats, a més de la sempre necessària conversió personal, estan cridats a enfortir – com alguns ja estan fent – la comunió entre congregacions i instituts amb carismes semblants per ajudar-se a mantenir obres i missions.

A *Evangelii Gaudium*, el Papa crida a «recuperar la frescor original de l'Evangelí», per tal de fer brollar «nous camins, mètodes creatius, altres formes d'expressió, signes més eloqüents, paraules carregades de renovat significat per al món actual» (EG 11). Crida a una pastoral en clau de missió amb audàcia i creativitat (cf. EG. 33), i demana expressament de fer la proposta evangelitzadora des del cor de l'Evangelí, el nucli del qual és *la misericòrdia*. Aquest nucli és la font de la que brolla «l'alegria» (*gaudium*) que ha d'acompanyar sempre l'evangelitzador i per això l'Església –i cada persona en ella– ha de ser i aparèixer com a *portadora d'aquesta experiència de misericòrdia*.

Precisament, el 16 Agost 2014, a Corea, el Papa deia als membres de la Vida Consagrada: «Sigui que el carisma del vostre Institut estigui orientat més a la contemplació o més aviat a la vida activa, sempre esteu *cridats a ser "experts" en la misericòrdia divina*. Sé per experiència que la vida en comunitat no sempre és fàcil, però és un camp d'entrenament providencional per al cor. És poc realista no esperar conflictes: sorgiran malentesos i caldrà afrontar-los. Però, malgrat aquestes dificultats, és en la vida comunitària on estem cridats a créixer en la misericòrdia, la paciència i la caritat perfecta... L'experiència de la misericòrdia de Déu, alimentada per l'oració i la comunitat, ha de donar forma a tot el que vosaltres sou, a tot el que feu».

El testimoni de la vida dels consagrats és un bé preciós per a tota l'Església com ho és també el seu després treball en bé de tota la societat. Actualment aquesta donació generosa dels consagrats que viuen un compromís en els diversos camps on els porten la vivència del seu carisma, rep un merescut reconeixement, així com també el testimoni joiós dels monjos i monges que brolla de la contemplació autèntica i d'una vida comunitària que mostra la bellesa de l'amor fratern. El papa Francesc ha dit als consagrats i als preveres «No tingueu

por de mostrar l'alegria d'haver respost a la crida del Senyor, a la seva elecció d'amor, i de testimoniar el seu Evangeli en el servei a l'Església».

L'anunci de l'Evangeli, també per part dels consagrats, ha d'anar acompanyat amb l'autenticitat de vida i amb la coherència amb els consells evangèlics que han marcat sempre la vida religiosa. Els fundadors de tots els temps han donat proves amb la seva vida i amb les seves paraules, de l'amor intens a l'Església i a tots els homes, especialment els més pobres. Aquesta solidaritat amb els dèbils continua essent avui particularment urgent i significativa per contribuir a humanitzar la «societat del benestar» i és per al món el senyal i la garantia de la «Bona Nova» que anunciem com un fet (*Gaudium et Spes*, 26).

Moltes congregacions religioses es dediquen a l'ensenyament dels infants i joves i són titulars de nombroses institucions educatives que han fet un bé immens en l'educació d'una bona colla de generacions d'homes i dones del nostre país. Animem les escoles cristianes, com a institucions eclesials que són, a fer avui una aportació específica a la nova evangelització i els demanem que ofereixin als alumnes una educació que sigui essencialment evangelitzadora, tenint present que l'element característic de l'escola catòlica «és crear un clima comunitari escolar animat de l'esperit evangèlic de llibertat i de caritat» (Concili Vaticà II, *Gravissimum educationis* 8).

La vida religiosa i l'espiritualitat

En el marc general pastoral i evangelitzador, cal que els religiosos i religioses potenciïn l'espiritualitat com una de les aportacions més urgents en el moment que viu la nostra societat. Els ordes i congregacions religiosos tenen una llarga tradició espiritual que prengué embranzida de renovació en el Concili Vaticà II quan va proposar d'anar a les arrels i als carismes fundacionals, i «reproduir amb valor l'audàcia, la creativitat i la santedat dels fundadors i fundadores com a resposta als signes dels temps que sorgeixen en el món d'avui» (cf. *Vita Consecrata*, 37).

Aquesta fou una molt sàvia i encertada mesura del Concili Vaticà II que ha ajudat a la posta al dia i a la renovació de la vida religiosa. En donem gràcies a Déu i volem que aquest sigui un gran distintiu de la vida consagrada avui: fer memòria de l'Amor de Déu, de la seva misericòrdia i amor preferencial pels més pobres i necessitats, i mostrar l'alegria que obté aquell que es dóna del tot, sense esperar res a canvi, a l'Amor de Déu, que s'ha revelat de forma plena en la persona del Crist.

Avui hi ha un anhel notable d'espiritualitat en molts sectors de la societat. Cal treballar i aprofundir en l'autèntica pregària cristiana, en les nostres tradicions i estils espirituals, ben fonamentats en l'Evangeli, per tal que la proposta cristiana es faci present de forma humil però alhora més entenedora i accessible per a les noves generacions.

Noves oportunitats

L'Any de la vida consagrada és, doncs, una gran oportunitat de renovació i d'enfortiment de la comunió eclesial. El treball en els pobles i els barris, als hospitals, escoles, universitats i altres institucions importants de la societat no neix únicament d'una ètica racional fonamentada en els drets humans i l'altruisme, sinó que s'inspira i participa del seguiment de Jesús viscut en la comunió de l'Església, que sap pouar en les fonts espirituals i comunicar als nostres germans i germanes tant de bé rebut. Noves oportunitats d'evangelització s'obren avui per a una espiritualitat que fonamenta i mou l'acció i el servei. Tot el Poble de Déu i la societat on vivim arrelats, necessita que els consagrats i les consagrades siguin ben fidels als carismes rebuts i a les promeses fetes en la seva professió, i donin un testimoniatge autèntic i creïble de la seva fe i del seu amor.

«Cal servir el vi nou en bots nous», aconsella als consagrats el papa Francesc. Convé discernir la qualitat i el gust del «vi nou» que hem recollit en aquests darrers temps de renovació de la vida consagrada en l'Església i avaluar les actuals institucions, per si són prou adequades per a contenir aquest «vi nou». Com recorda el Papa, «no hem de tenir por de deixar els 'bots vells', i renovar els hàbits i estructures que, en la vida de l'Església, i per tant, també en la vida consagrada, ja no responen al que Déu ens demana avui perquè el seu Regne avanci en el món» (Discurs del 27.11.2014). I cal tenir presents els criteris a seguir en l'àrdua tasca d'avaluar el vi nou i comprovar la qualitat dels bots, entre els quals cal destacar l'originalitat evangèlica de les opcions, la fidelitat al carisma, la primacia del servei, l'atenció als més petits i fràgils, i el respecte per la dignitat de la persona. Serà l'Esperit Sant el qui ens conduirà tots vers la major fidelitat a Déu, imitant en tot la fidelitat i l'entrega del seu Fill estimat, en qui el Pare es complau.

Ens encomanem a la Mare de Déu de Montserrat perquè des de la seva santa muntanya, espai d'oració, lloança, encontre i pelegrinatge, ens ajudi a tots a anar esdevenint més fidels a l'amor a Déu i al proïsme, que és allò de més fonamental de la vida cristiana. I que la Mare de Déu sostingui tots els consagrats i consagrades perquè, renovant amb joia en aquest Any el seu «sí» a Déu, com el de Maria, donin el bon testimoniatge de la felicitat que brolla d'un cor totalment consagrat a Déu, que atraurà el món cap a l'alegria de la fe i l'humanitzarà en la justícia, la fraternitat, l'esperança i l'amor.

ELS BISBES DE CATALUNYA

30 de novembre de 2014,

inici de l'Advent i de l'Any de la Vida consagrada

Nadal. Pinzellades poètiques

Qui no ha assajat fer versos de Nadal? El seu gruix en la història de la literatura catalana. Espigolant d'ací d'allà, nosaltres hem escollit nou poesies. De nou escriptors de renom: Ramon Llull, Àngel Guimerà, Joan Maragall, Tomàs Garcés, Joan Salvat Papasseit, Josep Carner, Miquel Martí i Pol, Josep Maria de Sagarra i Jacint Verdaguer. I n'hem glossat alguna seqüència.

Què us direm de **Ramon Llull**? Tan genial. Llunyà en el temps i en l'esperit tan proper. La infantesa espiritual té, en el Doctor Il·luminat, ressons d'alta teologia. Al poema "Jesucrist, Sènyer, ah, si fos!" no s'atura en la contemplació. S'introdueix a l'interior del Misteri.

*Jesucrist, Sènyer, ah, Si fos
en aquell temps que nasqués vós
i vos vesés infant petit,
vostres carns nues e poc Llit,
Pobre de draps, ple de bontat!
Ah, com ne fóra enamorat
veent lo rei del cel e el tro
jaer en paubre lliteló!*

Descripció viscuda. Amb la frescor d'una llengua naixent.

*Ah, qui fos en cell temps noirit
que Jesús fo infant petit,
e com tots jorns amb ell anàs
ab ell estés, ab ell jugás!*

Del bressol a la creu. I una subtil referència a la resurrecció:

*E quan an fo lliat e pres,
que hom son companyó estés
en tota la greu passió e en la greu mort!
Anc gauig no fo major
que cell que hom pogra haver!*

Una suggestió medieval? Més aviat de Sant Pau. Encara, dos segles més tard, a «La Nativitat del Cristo» (1475), el pinzell de Novgorod donava forma de sepulcre al bressol del naixement. I no diguem Verdaguer.

Àngel Guimerà ens ofereix una evocació ben personal a la seva "Nadala". Torna a la llar dels avis, després d'una llarga absència. Què hi veu? ...*mig cremat hi ha un tronc de pi*. Com aquell regust agredolç que amb el pas dels anys agafen per a nosaltres, les diades nadalenes.

*Jo vull la taula parada / com al temps que era nin
a prop de la llar fumosa / baix el sostre revellit.*

*Sols vós i jo, la serventa, / tornem al casal antic :
tots els altres se n'anaren / i mai més han de venir.*

*Guarniu la taula ben llarga, / que hi càpiguen grans i xics,
enceneu la llar dels avis, / mig cremat hi ha un tronc de pi;
que ha nascut el Fill de l'Home, / i és nit de goig esta nit.
l'últim dia que es va encendre / quan la mare va morir.*

No són també suggeridors en **Joan Maragall**, "Els núvols de Nadal"?

*És una de les coses més alegres
veure entre núvols els estels brillar.
Tenebres de Nadal, no sou tenebres;
més hi veig en vosaltres que no en el dia clar*

*Ai, nit que vas passant silenciosa;
ai, núvols blancs que pels estels passeu;
ai, llum que no ets enlloc misteriosa;
ai, portal de Betlem, que ets a tot arreu!*

O bé aquell "Arbre de Nadal" de **Tomàs Garcés**, tan pletòric de somnis...

*La Cova, pedra viva / desert, el camí ral.
Sota una llum freda, / creix l'arbre de Nadal.
El freqüen ales d'àngel, / hi canten els ocells.
Oh tenderol i prada. / oh verda branca al vent!
Pengem-hi els nostres somnis, / que així els veurà l'Infant.*

Pinzellades urbanes prenyades de naturalisme al "Nadal" de **Joan Salvat Papasseit**. Entre "el fred de la nit i la simbomba fosca". Un fet central: el naixement de Jesús. Més enllà, un demà prenyat d'angoixa.

*Els de casa, a la cuina, prop del braser que crema,
amb el gas tot encès han enllestit el gall.
Ara esguardo la lluna, que m'apar lluna plena;
i ells recullen les plomes, i ja enyoren demà.*

*Demà posats a taula oblidarem els pobres
i tan pobres com som- Jesús ja serà nat.
Ens mirarà un moment a l'hora de les postres
i després de mirar-nos arrencarà a plorar.*

Més pinzellades naturistes. Amb el to planer, com d'amigable conversa, a la "Nadala" de **Miquel Martí i Pol**.

*Hem bastit el pessebre
en un angle del menjador,
sobre una taula vella,
el pessebre mateix de cada any
amb la mula i el bou
i l'Infant i els tres Reis i l'estrella .*

En els “innombrables camins” que obrim amb el Poeta, no hi endevineu una certa complicitat?

*Hem obert innombrables camins,
tots d'adreça a la cova,
amb corrues de vells pelegrins
-tots nosaltres- atents
a l'auster caminar de la prova.*

I “en la nit de la gran meravella” un xiuxiueig tremolós i solidari; el do de transformar els temes més tradicionals de Nadal en interrogants de futur.

*I cantàvem molt baix, amb vergonya
potser de saber-nos germans de l'infant i de tots
en la nit de la gran meravella.*

Josep Carner a la Cançó de Nadal, amb mots incomparables, implora a Mare Natura un do: la flama del foc de Nadal.

*Branca rompuda pel vent espectral
—un dia plena de fulles i rama!—,
dóna'ns la flama, la flama, la flama
no de cap negra foguera del mal,
sinó la flama del foc de Nadal.
Tu, vent geliu, el que fibla i somica,
no véns amb rúfol missatge del mal;*

Un paradigma: El “Poema de Nadal” de **Josep Maria de Sagarra**, un assaig de recapitulació dels grans valors nadalencs.

*El camí ens ha portat a Betlem!
Xiscla l'alegria nova!
Com hem vingut? No ho sabem!
...som al davant de la cova!*

La joia, el perdó, la veu de l'esperit, la llum...

*És l'hora del xisclat de l'alegria,
o, si voleu, és l'hora del perdó,
de l'oblit de la carn i la cançó
dintre la llum de l'establia;*

... i la non-non del poble en la més sublim cançó de bressol.

*...i es va sentint el tendre so
de fa mil anys, de sempre i d'ara...
“Què li darem an el Noi de la Mare,
què li darem que li sàpiga bo!...”*

A “El Noi de la Mare” de **Verdaguer**, redescobrim la non- non popular de rítmiques cadències com l'anar i venir de les ones de la mar.

*Cada gronxada et daré una abraçada,
cada abraçada un beset amorós...
No ploris, no, manyaguet de la Mare,
no ploris, no, que jo et canto d'amor.*

Com en la vella Nadala de Llull, el “Noi de la Mare” de Mossèn Cinto, transita del bressol a la creu.

*Mentre Maria bressava i vestia
veu ses manetes creuades al cor...*

Agafem ara, com a fermall d'or, una altra joia del Cançoner nadalenc:

*La Mare de Déu / quan era xiqueta
anava a costura / a aprendre de lletra.*

De la infantesa de Maria a l'inefable Misteri de l'Anunciació:

*L'àngel hi va entrar / per la finestreta.
—Déu vos guard, Maria:/ de gràcia sou plena.
La Nit de Nadal / sereu Mare i Verge.
En tindreu un noi / bonic com l'estrella.
Per nom se dirà / per nom s'anomena
es dirà Jesús / Rei de Cels i Terra.*

Verdaguer s'inspirà en aquest cant per escriure “La Rosa de Jericó,” present en tots els reculls antològics de la llengua catalana.

*En sa cambreta humil / pregant està Maria,
Maria està pregant / mentre lo món dormia.
Un Àngel n'ha baixat / dient-li:-Ave Maria,
lo Senyor és amb Vós / amb tots homes sia.*

No diríeu que aquests versos diamantins semblen pinzellades d'un Giotto?

*Sobre ella un blanc Colom / ses ales estenia,
i amb la claror del Verb / la Verge resplendia.
Lo món s'omple de llum, / lo cel de melodia
... i al test del finestró / la Rosa mig s'obria.*

JOAN CARRERES I PÉRA

*Prevere del bisbat de Girona
Rector de la parròquia de Tossa de Mar*

El Bon Pastor
Revista per a preveres
